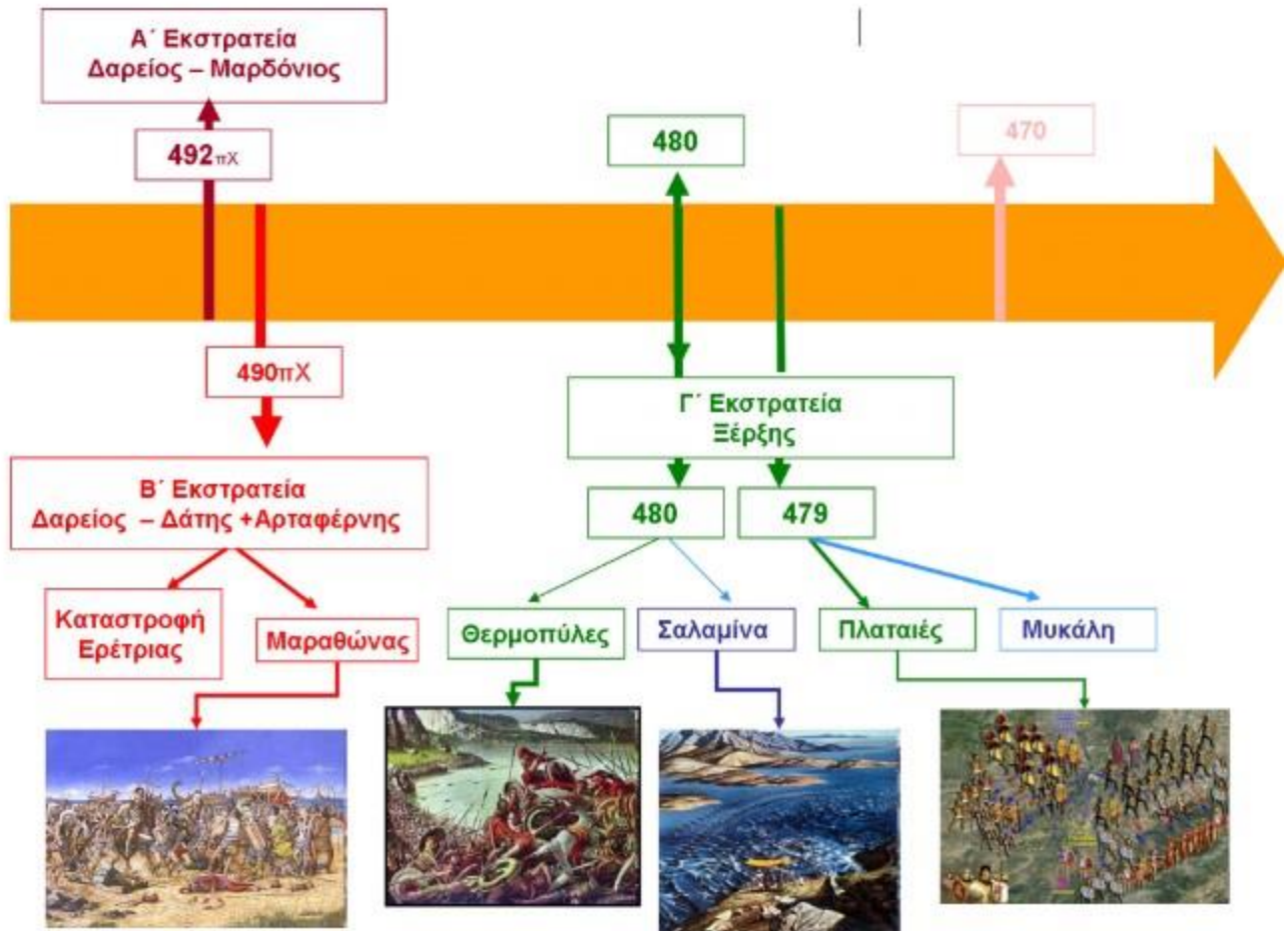

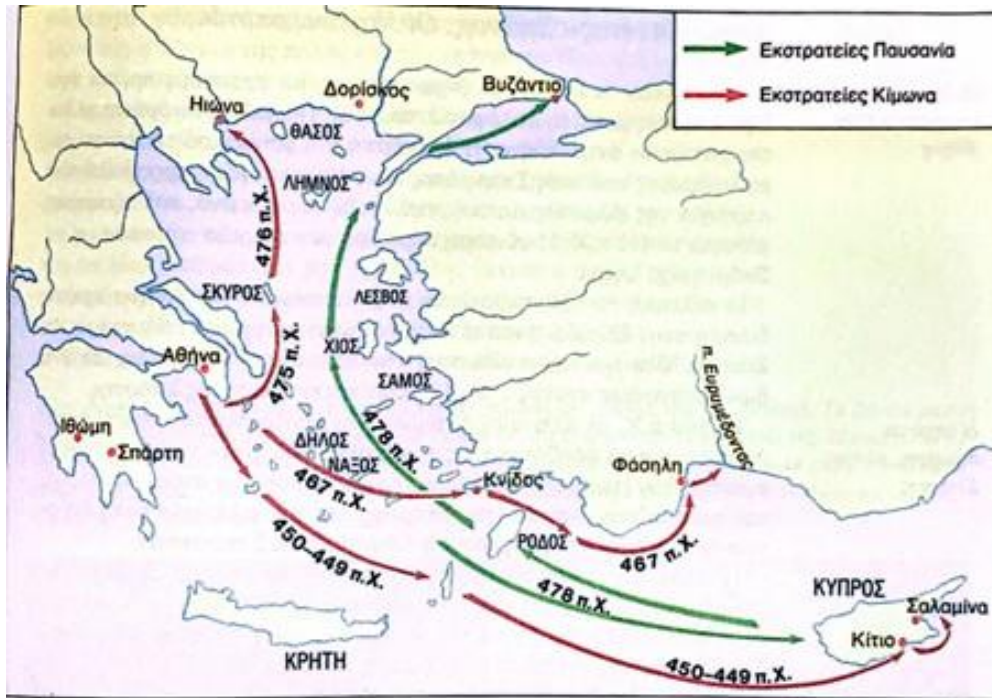
Ε.1. Η ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΔΗΛΟΥ – Η ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ

Α΄ΦΑΣΗ: Αφόρμηση : Ας θυμηθούμε με λίγα λόγια τα βασικά γεγονότα της σύγκρουσης Περσών και Ελλήνων, ιδιαίτερα την τελευταία φάση του αμυντικού πολέμου των Ελλήνων εναντίον των Περσών, υπό την ηγεσία του Πausanία (Ενότητες Δ7 και Δ8)

➔ Δραστηριότητα 1η

Μετά την επιτυχημένη απόκρουση της περσικής επιβουλής, ο συμμαχικός ελληνικός στόλος αναλαμβάνει με αρχηγό το Σπαρτιάτη Πausanία απελευθερωτικό αγώνα των αλύτρωτων Ελλήνων. Ερευνήστε με τη βοήθεια του χάρτη ποιες περιοχές απελευθερώνονται:

Ο επιθετικός πόλεμος κατά των Περσών

Β΄ΦΑΣΗ

Δραστηριότητα 2^η

Η Σπάρτη αποσύρεται από την πανελλήνια συμμαχία

[1.95.1] Ο βίαιος τρόπος του [Παυσανία] είχε αρχίσει να δυσαρεστεί τους Έλληνες και ιδιαίτερα τους Ίωνες και όσους άλλους είχαν πρόσφατα ελευθερωθεί από τον ζυγό του Βασιλέως. Πήγαιναν στους Αθηναίους και τους ζητούσαν να γίνουν εκείνοι αρχηγοί τους, αφού η καταγωγή τους ήταν κοινή, και να εμποδίζουν τον Παυσανία να ενεργεί αυθαίρετα. [...] [1.95.3] Στο μεταξύ οι Λακεδαιμόνιοι ανακάλεσαν τον Παυσανία για να τον ανακρίνουν για όσα είχαν μάθει. Πολλά του καταμαρτυρούσαν οι Έλληνες που έφταναν στην Σπάρτη, γιατί συμπεριφερόταν περισσότερο σαν τύραννος παρά σαν στρατηγός. [1.95.4] Η ανάκλησή του έτυχε να γίνει την ίδια εποχή που οι άλλοι σύμμαχοι, εκτός από τους Πελοποννησίους, από μίσος προς τον Παυσανία, πήγαν με το μέρος των Αθηναίων.

[1.95.5] Όταν έφτασε στη Σπάρτη, [...] Τον κατηγορούσαν ότι είχε προδοτικές σχέσεις με τους Πέρσες και σ' αυτό δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία. [1.95.6] Δεν τον έστειλαν πάλι αρχηγό κι έστειλαν στην θέση του τον Δόρκη με μερικούς άλλους και με μικρή δύναμη, αλλά επειδή οι σύμμαχοι δεν ήθελαν πια να τους δεχτούν για αρχηγούς, γύρισαν πίσω.

[1.95.7] Οι Λακεδαιμόνιοι δεν έστειλαν πια άλλους στρατηγούς από φόβο μη όσοι βγουν από την Σπάρτη διαφθαρούν, όπως έγινε με τον Πausανία. Ήθελαν επίσης ν' απαλλαγούν από τις ευθύνες του πολέμου εναντίον των Μήδων και θεωρούσαν ότι οι Αθηναίοι, που την εποχή εκείνη ήσαν φίλοι τους, ήσαν ικανοί ν' αναλάβουν την αρχηγία.

Θουκυδίδης, Ιστορία, 1,95 (μετ. Αγγ. Βλάχου)

- Σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα από την Ιστορία του Θουκυδίδη για ποιους λόγους οι Έλληνες και ιδιαίτερα οι Ίωνες ζήτησαν από τους Αθηναίους να γίνουν αρχηγοί τους;
- Ποιες κατηγορίες δέχθηκε ο Πausανίας και από ποιους;
- Πώς ερμηνεύει ο ιστορικός το γεγονός ότι οι Σπαρτιάτες την περίοδο εκείνη αρνήθηκαν να αναλάβουν την αρχηγία ενός πολέμου εναντίον των Μήδων;

Δραστηριότητα 3^η

Συγκεντρώνετε πληροφορίες από το σχολικό βιβλίο, σελ. 69 και από το παράθεμα που ακολουθεί σχετικά με το **σκοπό** και τον **τρόπο λειτουργίας** της Συμμαχίας της Δήλου.

Η ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΔΗΛΟΥ

[1.96.1] Οι Αθηναίοι ανάλαβαν, έτσι, την αρχηγία με την θέληση των συμμάχων εξαιτίας της έχθρας τους εναντίον του Πausανία. Όρισαν ποιοί από τους συμμάχους έπρεπε να συνεισφέρουν χρήματα και ποιοί να προμηθεύουν καράβια για την αντιμετώπιση των βαρβάρων. Σκοπός, έλεγαν, ήταν να λεηλατήσουν τις κτήσεις του Βασιλέως, αντίποινα για τα όσα είχαν πάθει. [1.96.2] Για πρώτη φορά τότε οι Αθηναίοι διόρισαν Ελληνοταμίεις που πηγαίναν και εισπράτταν τον φόρο. Έτσι ονομάστηκε, τότε, η εισφορά. Το ύψος του πρώτου φόρου που ορίστηκε ήταν τετρακόσια εξήντα τάλαντα, ταμείο ήταν η Δήλος και οι συνελεύσεις της συμμαχίας γίνονταν στον Ναό.

Θουκυδίδης, Ιστορία, 1,96 (μετ. Αγγ. Βλάχου)

Γ΄ ΦΑΣΗ Οι συμμαχίες**Από τη «συμμαχία» της Δήλου στην «ηγεμονία» της Αθήνας**

Η Συμμαχία της Δήλου ήταν αρχικά μία ένωση **ανεξάρτητων** και **ισότιμων** κρατών, που εξυπηρετούσε τα κοινά τους συμφέροντα. Στην πραγματικότητα όμως η ισχυρή Αθήνα είχε από την αρχή **ηγετική θέση**.

Δραστηριότητα 4^η

Μελετώ προσεκτικά τα λήμματα «**συμμαχία**» και «**ηγεμονία**» από Την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

[Λεξικό Τριανταφυλλίδη]

συμμαχία η [simaχία] Q25 : 1α. συμφωνία για βοήθεια και για συνεργασία μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών σε περίπτωση που απειλούνται τα πολιτικά τους συμφέροντα και ειδικότερα σε περίπτωση πολέμου: *Στρατιωτική* ~, για στρατιωτική συνεργασία μεταξύ κρατών. *Αμυντική* / *επιθετική* ~. *Συνάπτω* / *διαλύω* μια ~. *Συνομολόγηση* *συνθήκης* *συμμαχίας*. *Παραβίαση των όρων της συμμαχίας*. *Ιερά Συμμαχία*, μεταξύ Αυστρίας, Πρωσίας και Ρωσίας (1815). *Βορειοατλαντική*

Συμμαχία, NATO. β. τα κράτη που συνδέονται με συμμαχία: *Υπερασπίζομαι τα συμφέροντα της συμμαχίας*. *Τριπλή* ~, ομάδα τριών σύμμαχων κρατών.

[Λεξικό Τριανταφυλλίδη]

ηγεμονία η [jjeponía] Q25 : [...] 2. η πολιτική, οικονομική, κοινωνική κτλ. υπεροχή και η επιβολή δύναμης ενός κράτους ή μιας κοινωνικής ομάδας πάνω σε άλλους: *Η* ~ της Σπάρτης. *Η* ~ των Αθηνών. *Η Γερμανία επεδίωξε την* ~ του κόσμου. *Η οικονομική* ~ της αστικής τάξης.

<https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Συζήτηση

Ο **διαδραστικός χάρτης** από το Φωτόδεντρο μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για την **επικράτεια** της Αθήνας και της Σπάρτης, τα **μέλη της συμμαχίας** που καταβάλλουν **φόρο** και όσα παρέχουν **πλοία**, τα **όρια των πέντε φορολογικών περιφερειών**.

Έχετε μία πρώτη εικόνα για τα οφέλη που αποκόμισαν οι Αθηναίοι από τη Συμμαχία της Δήλου; Θα σας βοηθήσουν και οι εικόνες που ακολουθούν

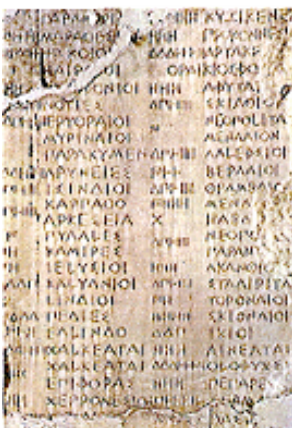
<https://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/9160>

Τμήμα των φορολογικών καταλόγων στους οποίους εμφανίζονται οι πόλεις της Αθηναϊκής συμμαχίας, χωρισμένες σε πέντε περιφέρειες από το 443 π.Χ. Πάνω, τμήμα του Ελλησπόντιου φόρου, στη μέση, του Θρακικού και κάτω, του Καρικού. Κάτω από τα ονόματα των περιφερειών ακολουθούν τα ονόματα των πόλεων και δίπλα το χρηματικό ποσό που έπρεπε

να καταβάλλουν.
 Αθήνα, Επιγραφικό Μουσείο. ΥΠΠΟ/ΤΑΠ.
 © ΥΠΠΟ.

Η επιβολή του αθηναϊκού νομίσματος αποτελεί σαφή ένδειξη των ηγεμονικών βλέψεων της Αθήνας. Στη φωτογραφία, αργυρό τετράδραχμο Αθηνών με το κεφάλι της Αθηνάς στεφανωμένο με φύλλα ελιάς στον εμπροσθότυπο και με τη γλαύκα στον οπισθότυπο. Περίπου 440-420 π.Χ.
 Αθήνα, Νομισματικό Μουσείο 2597. ΥΠΠΟ/ΤΑΠ.
 © ΥΠΠΟ.

Λόγω της αλαζονικής συμπεριφοράς των Αθηναίων, συμμαχικές πόλεις εξεγείρονται («αποστατούν») (π.χ. Νάξος, Θάσος).

Δραστηριότητα 5^η

Ποιες αλλαγές έγιναν στη Συμμαχία της Δήλου, ώστε να προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι μετατράπηκε σε ηγεμονία;

Α' [1.99.1] Οι λόγοι που προκαλούσαν τις αποστασίες των συμμάχων ήσαν διάφοροι, αλλά κυρίως ήταν η καθυστέρηση στην πληρωμή του φόρου ή στην παράδοση караβιών και καμιά φορά η λιποταξία, γιατί οι Αθηναίοι εφάρμοζαν αυστηρά τις συμφωνίες και γίνονταν φορτικοί, ασκώντας πίεση σε πολιτείες που δεν ήσαν συνηθισμένες ούτε πρόθυμες να υποστούν θυσίες. [1.99.2] Γενικά οι σύμμαχοι δεν δέχονταν πια με ευχαρίστηση την αρχηγία των Αθηναίων, οι οποίοι στις εκστρατείες δεν συμπεριφέρονταν πια σαν ίσοι προς ίσους με τους συμμάχους τους και μπορούσαν εύκολα να υποτάξουν τους αποστάτες.

Θουκυδίδη (Ιστορία, 1.99.1-2)

Β' «...Καθώς διηγείται ο Ηρόδοτος, ο Θεμιστοκλής πήγε στην Άνδρο να ζητήσει και από κει χρήματα, και είπε και άκουσε τα ακόλουθα. Είπε πως έρχεται φέροντας μαζί του δύο θεούς, την Πειθώ και τη Βία και εκείνοι του αποκρίθηκαν πως και εκείνοι έχουν δύο μεγάλους θεούς, την Πενία και την Αδυναμία, που τους εμποδίζουν να δώσουν χρήματα»

Πλούταρχος, Βίοι, Θεμιστοκλής, μτφ. Μ. Οικονόμου, Β. Τσακατικά, ΟΕΔΒ, 1998, σελ. 80

Δ΄ΦΑΣΗ - ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Δραστηριότητα 6^η

Με βάση τα **γεγονότα**, καθώς και τις **βασικές οργανωτικές αρχές** της Αθηναϊκής Συμμαχίας, που αναφέρονται παρακάτω, να επισημάνετε τα ακόλουθα: 1. Πόσες και ποιες από τις βασικές οργανωτικές αρχές της Αθηναϊκής Συμμαχίας καταργήθηκαν; 2. Ποιες νέες οργανωτικές αρχές προστέθηκαν στις αρχικές; 3. Ποιες από τις νέες αρχές είναι αντίθετες με τις αρχικές οργανωτικές αρχές;

Οι βασικές οργανωτικές αρχές της Αθηναϊκής Συμμαχίας (Η ΘΕΩΡΙΑ)

Οι συμμαχικές πόλεις ήταν αυτόνομες και ισόψηφες, διατηρούσαν δηλαδή τους νόμους τους και είχαν τον ίδιο αριθμό ψήφων για να μην επηρεάζονται οι αποφάσεις της συμμαχίας μόνον από τις ισχυρότερες πόλεις. • Οι σύμμαχοι έδιναν καθορισμένο αριθμό πλοίων. • Όσοι σύμμαχοι δεν διέθεταν ναυτικό πλήρωναν καθορισμένο ποσό φόρου. • Η εισπραξη του φόρου ανατέθηκε σε δέκα οικονομικούς αξιωματούχους, τους «Ελληνοταμίεις», που ήταν Αθηναίοι πολίτες. • Το συμμαχικό ταμείο βρισκόταν στη Δήλο.

Τα γεγονότα (Η ΠΡΑΞΗ)

- Οι σύμμαχοι άρχισαν να συνεισφέρουν χρήματα αντί να συμμετέχουν και οι ίδιοι στις εκστρατείες, εξασφαλίζοντας με δικά τους μέσα την άμυνά τους.
- Στις περιοχές των συμμαχικών πόλεων εγκαταστάθηκαν Αθηναίοι αξιωματούχοι, επιφορτισμένοι με την εφαρμογή των κοινών αποφάσεων, καθώς και στρατιωτικοί φρουροί.
- Το 454 π.Χ. ο νέος ισχυρός άνδρας της Αθήνας, ο Περικλής, με μία συμβολική κίνηση ιδιαίτερης σημασίας, μεταφέρει το ταμείο της Συμμαχίας από τη Δήλο στην Ακρόπολη της Αθήνας. Η εισροή των συμμαχικών χρημάτων ενίσχυσε τη ναυπήγηση πλοίων και τα μεγάλα οικοδομικά προγράμματα της Αθήνας.
- Το 449 π.Χ. η Αθήνα επέβαλε την κυκλοφορία του δικού της νομίσματος και των δικών της μέτρων και σταθμών στις συμμαχικές πόλεις. Παράλληλα, θέσπισε αυστηρές κυρώσεις για όσες πόλεις δεν θα συμμορφώνονταν.
- Μετά τη νίκη του Κίμωνα (βλ. χάρτης, σελ. 2) εναντίον των Περσών στον

Ευρυμέδοντα ποταμό της Παμφυλίας (467 π.Χ.) οι δυνάμεις της Συμμαχίας της Δήλου κυριαρχούν απόλυτα στο Αιγαίο. Οι πόλεις που συμμετέχουν στη συμμαχία ανέρχονταν σε 400! Πολλές από αυτές αρχίζουν να αντιδρούν και ζητάνε να αποσυρθούν από τη συμμαχία.

- Οι αποστασίες καταπνίγονταν από τους Αθηναίους και οι πόλεις αναγκάζονταν να συνθηκολογήσουν. Οι όροι της συνθήκης συνήθως τις υποχρέωναν να γκρεμίσουν τα τείχη, να παραδώσουν το στόλο και να δώσουν ομήρους.
- Το συνέδριο δεν συνέρχεται πια. Οι αποφάσεις λαμβάνονται μόνο από την Αθήνα και ο φόρος ορίζεται από την αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου.
- Οι διαπραγματεύσεις με τους Πέρσες που κατέληξαν στην "ειρήνη του Καλλία" το 449 π.Χ. έγιναν ανάμεσα στους Αθηναίους και τους Πέρσες και όχι από όλους τους συμμάχους.

Ελέγχω τις γνώσεις μου

Σημειώστε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος) στην πιο κάτω άσκηση:

1. Μετά τους περσικούς πολέμους ιδρύθηκε μία συμμαχία των πόλεων του Αρχιπελάγους και των ιωνικών πόλεων με την Αθήνα με το όνομα «Πανελλήνια Συμμαχία»
2. Ο Κίμων, γιος του Μιλτιάδη, ήταν αυτός που καθόρισε το ποσό της εισφοράς για κάθε πόλη.
3. Έδρα της Συμμαχίας ήταν το νησί της Δήλου.
4. Ο Περικλής μετέφερε την έδρα της Συμμαχίας από τη Δήλο, στη Σπάρτη.
5. Η αυτονομία των πόλεων που ανήκαν στη Συμμαχία της Δήλου ήταν απόλυτα εγγυημένη.

Εργασίες για το σπίτι

1. Ο Θουκυδίδης υποστήριξε ότι τα οφέλη της Αθήνας από την αθηναϊκή συμμαχία ήταν πολλά. Να αναφέρετε σε μία παράγραφο τα κυριότερα.
2. Πώς σκιαγραφείται ο χαρακτήρας του Κίμωνα στο απόσπασμα από την Αθηναίων Πολιτεία του Αριστοτέλη;

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΚΙΜΩΝΑ

Γιατί ο Κίμων, όντας πλούσιος, και τις λειτουργίες που του επέβαλλε η Πολιτεία τις εκτελούσε με λαμπρό τρόπο και πολλούς από τους συνδημότες του τους συντηρούσε ξοδεύοντας από τη δική του περιουσία. Γιατί κάθε πολίτης που καταγόταν από το δήμο των Λακιαδών μπορούσε, αν ήθελε, να πηγαίνει καθημερινά στο σπίτι του Κίμωνα και να προμηθεύεται ό,τι του ήταν αναγκαίο για να συντηρηθεί. Ακόμη και οι κήποι του ήταν άφρακτοι, για να παίρνει ο καθένας όσα φρούτα ήθελε.

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία, XXVII, 3 (μετ. Β.Σ.)